

Levi-Danel Mägila oli Alison Knowlesi teoses „Haavatud mööbel“ kui empaatiavõimeta psühhopaat, kel pole austust ümbritseva vastu ega kainet mõistust. Tema lavapartner oli tool, mida ta hakkas täiesti kiretult lõhkuma.

Epp Kubu videokaadrid

muuta. Konflikt oli ääretult mõjus: entusiasm oma tekst lõpuni lugeda ei olnud veel vaibunud, ometi oli ta juba alla andnud, sest ei üritanudki mürast üle rääkida. Tal ei olnud kuulajat, kes oleks teda mõistnud. Tema sõnum läks kaotsi, aga see teda ei huvitanudki.

Levi-Danel Mägila tegi seekord rolli näitlejana, mitte tšellistina. Tema esitatud Alison Knowlesi „Wounded Furniture“ ehk „Haavatud mööbel“ (1965) on nähtutest ehk üks mõjusamaid teoseid. Mägila oli kui empaatiavõimeta psühhopaat, kel pole austust ümbritseva vastu ega kainet mõistust. Tema lavapartner oli tool, mida ta esialgu asus täiesti kiretult lõhkuma: esmalt kiskus maha pealiskanga, rebis küljest jalad ja peksis sisse laia vineerplaadi, millel istutakse. Hoogu juurde saades moondus kiskjaks, haaras appi akutrelli ja mõrvas südametult vana süüta tooli. Kuid kalkus ei jäänud püsima, kurjategijas tärkas kaastunne ning ta hakkas tooli kleeplindi ja marlisidemega parandama.

Mägila etteastele järgnes midagi suurepäraselt kontrastset. Võimalik, et võrdlus on kohatu, kuid kontserdi ülesehitus meenutas 2018. aastal linastunud lühidokumentaalfilmide kogumikku „Juured“. Nagu kõnealune kontsert, koosneb ka see komplekt kuuest ühikust. Lühifilmidest teine – Aljona Suržikova käe all valminud kirjeldamatu „Oodates imet“ (vastäändinu suri vanemate käte vahel) – vastandus sellele järgneva justkui lohutusena mõeldud Kersti Uibo meditatiivse „Emakivi“ laiade ja voogavate looduskaadritega.

Pärast tooliga sooritatud kuritööd ja

sellele järgnenud kahetsust tuli lavale Vambola Krigul, tema ees oli gong, käes nuiapaar ning kavas plaan esitada James Tenney teos „Having Never Written a Note for Percussion“ ehk „Olemata kunagi kirjutatud löökpillidele nootigi“ (1971). Krigul alustas nuiadega gongi löömist olematult dünaamikanivoolt ning kasvatas kõlapiiska järjekindlalt kõrvulukustava valjuseni, seejärel vaibus burdoonheli sama aeglaselt. See oli liikumine peaaegu eimillestki, väikseimast helist teise äärmusse ja tagasi. Muutused olid vaevumärgatavad ning toimusid enne kontserdi järgnevat osa vajaliku puhastustulena.

Järgmine etteaste oli suisa lõbus: dirigendiroolis astus publiku ette viuldaja Merje Roomere. Thierry de Mey „Silence Must Be!“ ehk „Vaikus olgu!“ soolodirigendile (2002) oli elegantne tantsuetendus, mida etendati vaid käte abil. Kuna saalis valitses vaikus, püüdsin mõne minuti järel ise helisid ette kujutada, kuid äkitselt ei olnud see enam tarvilik. Roomere dirigeerimisega liitus Krigul löökpillidel (kõlapulgad?) ning lisandunud heli mõjus kui uus dimensioon, kuna olin vaikusega juba harjunud.

Dick Higgins „Danger Music No. 17“ ehk „Ohumuusika nr 17“ (1962) mõjus Tarmo Johannese esituses teatraalse talisuplusena. Valgus kadus ning pilkases pimeduses kajasid ruumis vaid appikarjed, mis ringmodulaatori efektiga muutusid aina psühheedsemaks.

Kontserdi epiloogiks oli kavandatud Alvin Lucieri „Lullaby“ ehk „Hällilaul“ (1980): Taavi Kerikmäe kehastus lapsele hällilaulu esitavaks koletislikuks

luupainajaks. Laps – päris laps – istus toolil täiesti liikumatult, käes nukk. Hirmuäratava poolsoosinaga esitatud hällilaul oli nagu algeline õudusfilm, mis juhatab välja talvisest minikontserdihoovast.

Kuigi selle kuueosalise õhtu iga pilt oli väga erinäoline, ühendas neid sisu poolest teatavat laadi leppimine ebamugavustundega ja ainult näiline soov midagi teisiti teha. Kerikmäe tegelaskuju pidi olema teadlik, et niisugune õõvastav unelaul teeb ärksamaks, ohutunne ei luba uinuda. Johannese

tegelaskuju pidi saama šokist üle ja mõistma, et kui juba tükk aega karjuda ja keegi ikka ei kuule, siis tuleb energia suunata millelegi mõistlikumale, näiteks ohuga võitlemisele. Mööblilõhkuja parandab tooli, kuid näeb, et see ei saa enam kunagi täita oma funktsiooni, sest kleeplindiga puitu kokku liita on jabur. Esitustes puudus soov probleem lahendada, kuid just see vaimustaski. Need olid väikesed tuumakad olustikudraamad, mis kanti ette muljetavaldava veenvuse ja näitlejameisterlikkusega.

Maarja Haamer

17. IX 1938 – 9. III 2021

Lahkunud on kauaaegne Rahvusooperi Estonia solist Maarja Haamer (1969. aastast kodanikunimega Maarja Renter). Tartus sündinud sopran lõpetas 1967. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi laulu erialal. Aastatel 1961–1962 oli ta Vanemuise teatri koorilaulja ning 1965–1991 Estonia teatri ooperi- ja operetisolist. Aastatel 1985–2005 tegutses ta ühtlasi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia laulupedagoogina.

Maarja Haamerit on iseloomustatud kui lüürilist, suurekõlalist ja sooja tämbriga sopranit, kellele sobis eriti siiraste ja õrnade kangelannade kehastamine. Tema karjääri ilmestab üle 40 eriilmelise rolli, millest tõusevad esile

Tatjana „Jevgeni Oneginis“, marssaliproua „Roosikavaleris“, Elisabeth „Don Carloses“, Mimi „Boheemis“, Nedda „Pajatsites“, Micaëla „Carmenis“, donna Elvira „Don Giovannis“, Lauretta „Gianni Schicchis“, Anne „Elupõletaja tähelennus“, II daam „Võlulöödis“, nimiosad ooperites „Barbara von Tisenhusen“, „Tosca“ ja „Luisa Miller“ ning naispeaosad Eesti ooperites „Vikerlased“, „Tasuleegid“, „Vabaduse laulik“, „Ohver“ jt. Ta esines ka kontsertidel. Eesti Rahvusringhäälingu fondis on mitmeid tema esituste salvestisi.

Mõtleme tänutundega armastatud lauljale ning avaldame sügavat kaastunnet Maarja Haameri lähedastele.

Rahvusooper Estonia
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Eesti Teatriliit
Kultuuriministeerium